

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
EMBERI JOGI MUNKACSOPORT TITKÁRSÁGA

ROMAÜGYEKÉRT FELELŐS TEMATIKUS MUNKACSOPORT

IKT. SZÁM: VII-EJMCS/8/2 (2024)

MELLÉKLET: JELENLÉTI ÍV

EMLÉKEZTETŐ
2024. DECEMBER 10.

Helyszín: 1051 Budapest, József Attila u. 2-4. I. emelet 108. tárgyaló

Időpont: 2024. december 10 9.00 óra

Tárgy: Romaügyekért Felelős Tematikus Munkacsoport ülése

Jelen vannak: a mellékelt jelenléti ív szerint

1.napirend: A napirend és az ügyrend elfogadása

Előadó: Sztojka Attila társadalmi esélyekért és roma kapcsolatokért felelős államtitkár,
Belügyminisztérium

Sztojka Attila államtitkár úr köszöntötte a résztvevőket és megköszönte a tematikus munkacsoport keretében eddig kifejtett tevékenységüket. A Belügyminisztériumban történt szervezeti változások következtében a társadalmi esélyteremtés és a roma kapcsolatok erősebb hangsúlyt kaptak, Államtitkár Úr nyitott arra, hogy a tematikus munkacsoport évente több alkalommal is összeüljön. Feladatának tekinti az is, hogy vizsgálják, az érintett csoportok mennyire tudnak élni a kormány által biztosított lehetőségekkel (pl. lakhatási támogatások). A 2011-ben elindult programoknak köszönhetően az esélyteremtési terület intézményesült, amelynek eredményeként ugyanolyan életesélyek megteremtését lehet célul kitűzni egész Magyarországon. Ehhez még erősebb partnerségre és társadalmi összefogásra van szükség.

Jakus László (Czinka Panna Kulturális Egyesület) napirend előtti felszólalásában jelzi, hogy a Romaügyekért Felelős Tematikus Munkacsoport a valódi párbeszéd evolúciója, a civil szervezetektől érkező javaslatok befogadásra kerültek. A tematikus munkacsoport mellett a Roma Koordinációs Fórum a másik konzultációs fórum, nagyon fontos ezeknek a fenntartása. Javasolja feléleszteni azt a korábbi gyakorlatot, hogy a munkacsoport üléseinek egy része vidéken kerüljön megtartásra.

Sztojka Attila államtitkár úr támogatja a felvetést és kéri, hogy a 2025. évi helyszínre és napirendekre a résztvevők tegyenek majd javaslatot. Ezt követően a résztvevők egyhangúlag elfogadták a kiküldött napirendi pontok tárgyalását.

Államtitkár Úr felkérte a tematikus munkacsoport új tagját, Erősné Balogh Szilviát, a Vazdune Cherhaja Emelkedő Csillagok Roma Nők Egyesülete elnökét, szervezete bemutatására.

Erősné Balogh Szilvia (Vazdune Cherhaja Emelkedő Csillago Roma Nők Egyesülete) elmondja, hogy az egyesület 2014-ben alakult Nagyecsedén. Az ún. meséd projekt inspirálta arra, hogy a hátrányos helyzetű csoportokat és különösen a roma nőket segítse. Alaptevékenységén túl az Egyesület kiemelt célja a roma nép hagyományainak, kultúrájának megőrzése.

Sztojka Attila államtitkár úr ezt követően ismertette az ügyrend módosításának tervezetét.

Jakus László (Czinka Panna Kulturális Egyesület) az ügyrend kapcsán felveti, hogy a Dráva Menti Romákért Egyesület is legyen a tematikus munkacsoport tagja. Emellett javasolja, hogy a tematikus munkacsoport évente többször ülésezzen, félévente egy alkalommal.

Sztojka Attila államtitkár úr kéri, hogy a tagok szavazzanak az ügyrendről és arról, hogy az ülésezés féléves gyakorisággal valósuljon-e meg. A tagok egy tartózkodással az ügyrendet a javasolt módosítással elfogadták.

2.napirend: A nemzetiségi ombudsmanhelyettes asszony beszámolója az elmúlt év tapasztalatairól

Előadó: Dr. Szalayné dr. Sándor Erzsébet nemzetiségi ombudsmanhelyettes, Alapvető Jogok Biztosának Hivatala

Ombudsmanhelyettes Asszony előljáróban megjegyzi, hogy előadásában a társadalomban érzékelhető tendenciákat is be kívánja mutatni. Munkája két pillérét a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény, valamint az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény adja. 2023-ban a nemzetiségi ombudsmanhelyettes 325 darab ügyet kezelt, ebből 31 ügy érintette az egyenlő bánásmódot. Kiemelt témák voltak tavaly az Ukrajnából menekülő ukrán és roma személyek helyzete, a nemzetiségi önkormányzatok véleményezési és egyetértési jogainak gyakorlása, a szegregációs tendenciák a hazai közoktatási rendszerben, a gyűlöletbeszéd és gyűlölet-bűncselekmények elleni fellépés lehetőségei, illetve korlátai, a nemzetiségi muzeális intézmények szabályozási és működési körülményei, a 2022. évi népszámlálás eredményei és következményei, valamint a következő jogászgenerációk oktatása.

A roma közösségtől érkezett beadványok száma 224 darab volt 2023-ban. A legtöbb esetben egyenlő bánásmóddal kapcsolatos kérdés is kapcsolódik a nemzetiségi panaszhoz. A leggyakoribb témák a panaszok között a nevelés-oktatási, a lakhatási és a gyűlöletbeszéddel kapcsolatos kérdések voltak.

A roma holokauszt témáját már 2017 óta kiemelt figyelemmel kísérik. A budapesti Roma Holokauszt Emlékművet sajnos több alkalommal megrongálták. Azóta kialakult egy olyan felügyeleti rendszer, amellyel az elkövetőket azonosítani lehet.

A gyöngyöspatai roma gyermekek nevelési-oktatási helyzetével kapcsolatban 2021-ben készült jelentés, amelyet utóvizsgálattal nyomon követ az Alapvető Jogok biztosának Hivatala.

Az iskolai hiányzások miatt indítható szabálysértési eljárások és más szankciók (Tornanádaska) kapcsán fontos megjegyezni, hogy a szankcionálás előtt az állami szereplők segítő fellépése szükséges és a szankcionálás csak végső megoldásként kerüljön alkalmazásra.

A képesség szerinti osztályba sorolás és a roma gyermekek oktatási szegregációjának összefüggéseit is vizsgálta a hivatal, aláhúзва az inklúzió fontosságát (3/2023 elvi állásfoglalás).

2024-ben elvi állásfoglalás született a gyűlöletkeltő demonstrációk jelenségéről, valamint annak aktuális társadalmi és jogi következményeiről (2/2024 elvi állásfoglalás).

Jelenleg a települési fenntartású óvoda felvételi gyakorlatának szegregációs hatásairól és a nemzetiségi óvodai nevelési programok tartalmáról készül egy elvi állásfoglalás (3/2024 elvi állásfoglalás).

Sajnos gyakori probléma, hogy a telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek iskolába járásához szükséges közlekedési infrastruktúra nem biztosított, ezzel kapcsolatban is hamarosan meg fog jelenni egy elvi állásfoglalás (5/2024 elvi állásfoglalás).

2025-ben továbbra is figyelemmel kíséri a nemzetiségi ombudsmanhelyettes a szegregációs tendenciákat, a széleskörű kábítószerhasználat elleni fellépés lehetőségeit, a gyűlölet-bűncselekményeket, a nemzetiségi önkormányzati választásokat, valamint a nemzetiségek reprezentációját a tankönyvekben.

Az évente az Országgyűlésnek tartott ombudsmani beszámolón túl az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala angol és magyar nyelvű infolevelekben és hírlevelekben is tájékoztatja tevékenységéről az embereket.

Erősné Balogh Szilvia (Vazdune Cherhaja Emelkedő Csillagok Roma Nők Egyesület) kérdezi, hogy van-e előrelépés Tiszavasváriban abban, hogy a roma gyerekek a telepről könnyebben el tudjanak jutni a 3-4 kilométerre lévő iskolába.

Dr. Szalayné dr. Sándor Erzsébet (Alapvető Jogok Biztosának Hivatala) elmondja, hogy a nyilvánossághoz fordulás eszközével tud élni a Hivatal, ez a probléma megoldását hivatott elősegíteni. A tankerület és az önkormányzat együttműködésére lenne szükség.

Sztojka Attila államtitkár úr hozzáteszi, hogy Tiszavasvári 1 milliárd forintos kormányzati támogatást kapott, tehát a forrás rendelkezésre áll.

Erősné Balogh Szilvia (Vazdune Cherhaja Emelkedő Csillagok Roma Nők Egyesülete) bízik benne, hogy a problémát minél előbb tudják rendezni.

Jakus László (Czinka Panna Kulturális Egyesület) azt kéri, hogy a nemzetiségi önkormányzati választások ellenőrzését a 2022. évi népszámlálási adatok áttekintésével kezdje az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala. Nagyon sok roma nem nyilatkozott a népszámláláskor a nemzetiségi hovatartozásáról. A népszámlálás és a választási névjegyzék adatai eltérnek egymástól, vannak települések, ahol sokkal több roma szerepel a választási névjegyzékben, mint ahányan a népszámláláskor romának vallották magukat.

Dr. Szalayné dr. Sándor Erzsébet (Alapvető Jogok Biztosának Hivatala) válaszában elmondja, hogy a népszámlálási biztosok kötelesek voltak a nemzetiségi hovatartozást megkérdezni, ennek esetleges elmaradása jogszabálysértő gyakorlatot eredményezhetett.

3.napirend: Tájékoztató az esélyteremtési területet érintő hazai programokról, pályázatokról

Előadó: dr. Kovács Edit társadalmi esélyekért felelős helyettes államtitkár, Belügyminisztérium

2024-ben három nagy csoportba sorolhatóak a hazai költségvetési támogatásból megvalósuló támogatások: a gyermekeket, fiatalokat érintő támogatások, a családokat érintő pályázatok és a roma nemzetiségi támogatások.

A legkisebb gyermekeknek nyújtanak segítséget a 1.829,4 milliárd forint támogatásból működő 177 Biztos Kezdet Gyerekházban, ahol gyermekjóléti alapellátás mellett a szülői kompetenciákat is fejlesztik. A 6-18 éves köznevelési és szakképzési jogviszonnyal rendelkező tanulókat a 180 tanoda segíti a szociokulturális hátrányok leküzdésében. A központi költségvetés erre 3.093,2 milliárd forint támogatást biztosít az abban tanuló 6.000 gyermeknek.. A 2,3 milliárd forint keretösszegű Útravaló Ösztöndíjprogram négy komponense által a középiskolai tanulás, az érettségi megszerzése, a szakmai képzés elvégzése és a diplomaszerezés is támogatott.

A kiváló eredményű roma tanulók havi 30 ezer forintos ösztöndíjban részesülhetnek a 18 millió forint keretösszegű Roma Nemzetiségi Tanulmányi ösztöndíj keretében.

Az Oktatási Hivatala bázisintézményeként működő pécsi Gandhi Gimnázium az ország első roma nemzetiségi érettségit nyújtó intézménye. Az itt alkalmazott modellhez egy bátonyterenyi iskola is csatlakozott.

A felsőoktatásban tanuló roma hallgatókat segítik a 2011-ben indult Roma Szakkollégiumok. Eddig mintegy 700 hallgató végzett a szakkollégiumokban. A szakkollégiumok 545,8 millió forint támogatásban részesülnek.

2024 novemberében alakult meg a Roma Ifjúsági Kerekasztal a fiatalok véleményének becsatornázására.

A Mindenki szívében van egy dallam elnevezésű 90 millió forint keretösszegű zenei program a gyerekek szociális hátrányainak leküzdésében, az iskolai lemorzsolódás megakadályozásában, a tanulási képességek növelésében segíti a tanulókat. 2024-ben 64 nyertes pályázót hirdettek.

A Családi porta program-Szociális földprogram célja a családok önellátó képességének erősítése és a településkép javítása. Az idei évben 190 millió forint keretösszeggel működő program vetőmag és haszonállat juttatásával, valamint munkaeszközök és közös értékeken alapuló szociális háló biztosításával segíti az ahhoz csatlakozókat.

A roma nemzetiségi támogatások keretében a civil szervezetek, a kulturális programok, a roma nemzetiségi önkormányzatok informatikai infrastruktúrájának fejlesztése, a vallási egyesületek, valamint a roma helyi nemzetiségi önkormányzatok feladatalapú támogatása valósulhat meg.

Valamennyi program folytatása költségvetési szempontból biztosított a 2025. évre is.

4.napirend: Tájékoztató az esélyteremtési terület előkészítés alatt álló EU-s pályázatairól

Előadó: Horváth Olivér, Esélyteremtő Programok Tervezési és Monitoring Főosztálya főosztályvezető, Belügyminisztérium

Az EFOP Plusz-3. Stratégiai fejlesztések a társadalmi esélyteremtési politikában (2021-2030) projekt tervezett keretösszege 2 milliárd forint, a várható megjelenés 2025 I. félév. A program célja a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 nyomkövetési és értékelési rendszerének fejlesztése, a beavatkozások hatékonyságának, fenntarthatóságának vizsgálata, statisztikai eszközrendszerének fejlesztése, a stratégiához fűződő hazai és regionális partnerségi háló kiszélesítése. A projekt eredményeként két darab nagy mintás romakutatás fog megvalósulni két hullámban.

Az EFOP Plusz-3.1.3-24-„Nő az esély” a közszolgáltatásokban projekt tervezett költségvetése 27,01 milliárd forint, a várható megjelenés 2025 I. félév. A program célja a legfeljebb alapfokú végzettséggel rendelkező, a munkaerőpiacon leginkább hátrányos helyzetűnek számító munkanélküli romák, elsősorban roma nők foglalkoztatásba ágyazott képzése valósul meg a szociális, a gyermekvédelem és az egészségügy területén. A projekt egyrészt olyan, a társadalmunk működése szempontjából nélkülözhetetlen hiányszakmákban biztosít képzést, ahol az üres álláshelyek betöltése valódi hozzáadott értékkel bír a szociális ágazat és az egészségügy területén. Másrészt az alacsony iskolai végzettségük és társadalmi státuszuk miatt olyan roma emberek kaphatnak esélyt a munkába állásra, akik még életükben soha vagy csak rövid ideig álltak foglalkoztatásban. A projekt 1.600 főt kíván bevinni a munkaerőpiaci integráló programba.

Az EFOP Plusz-3.1.4-24-„Aktívan a tudásért” tervezett keretösszege 10,23 milliárd forint, a várható megjelenés 2025. I. félév. A kiemelt projekt célja, hogy csökkenjen a legfeljebb befejezett általános iskolai végzettséggel rendelkező 16-60 év közötti személyek száma, mérséklődjön a funkcionális analfabetizmus, és a programban résztvevők minél nagyobb számban kapcsolódjanak be további képzési és/vagy felzárkóztatási programokba. A projekt eredményeként a 8.000 bevonandó hátránnyal küzdő embernek a lakóhelyén lesz lehetősége olyan képzésben részt venni, amivel a tanúsítvány vagy bizonyítvány megszerzését követően el tudnak helyezkedni a nyílt munkaerőpiacon.

Az EFOP Plusz-3.3.1-24 „Egy eséllyel több”-Esélyteremtő szakmai hálózat fejlesztése projekt tervezett keretösszege 11,49 milliárd forint, várható megjelenése 2025. I. félév. A program a felzárkózási fejlesztések országos és területi szintű koordinációját fogja nyomonkövetni,

módszertanilag támogatja majd egyes felzárkózási pályázatos programokat és biztosítja azok minőségét.

Az EFOP Plusz-3. Esélyműhely-hátrányos helyzetek szakmai oktatási és foglalkoztató műhelye 8,8, milliárd forint keretösszegű program célja olyan foglalkoztatási helyszínek kialakítása vidéki településeken, amelyek kislétszámban képesek foglalkoztatni hátrányos helyzetű munkavállalókat a megfelelő képzés biztosítása mellett. A program várható megjelenése 2025. II. félév.

Az EFOP Plusz-3. Komplex telepprogramok keretösszege 49,26 milliárd forint, a várható megjelenés 2025. I.II. félév. A program célja a nem városi jogállású, szegregált lakókörnyezetben, telepeken élő hátrányos helyzetű emberek felzárkózásának, társadalmi és térbeli integrációjának segítése összehangolt szolgáltatásokkal. Az operatív programok közötti lehatárolásnak megfelelően a városi szegregátumokra a Területi operatív Program Plusz szociális városrehabilitációs programjai irányulnak.

Az EFOP Plusz-3. Közös tér: felzárkózási célú közösségi szolgáltató terek szakmai fejlesztése projekt keretösszege 4 milliárd forint, várható megjelenése 2025. II. félév. A program célja a korábbi időszakokban létrejött felzárkózási célú közösségi szolgáltató terek továbbfejlesztése az egységes szakmai tartalom, szolgáltatás biztosítása érdekében, a 24 év alatti gyermekek és fiatalok csoportjait, valamint a szülőket és a terek szolgáltatásainak igénybe vevőit célozza.

Az EFOP Plusz-3. Esélyteremtő óvoda tervezett keretösszege 4 milliárd forint, várható megjelenése 2025. A program a hátrányos helyzetű roma gyermekeket nevelő óvodák esélyteremtő, hátránykompenzációs szerepének és képességeinek megerősítését célozza.

Az EFOP Plusz-3. Biztos Kezdet Gyerekházak területi alapú fejlesztése tervezett keretösszege 4,75 milliárd forint, várható megjelenése 2025-ben lesz. A program a hátrányos helyzetű, elsősorban rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő vagy szegregátumban élő 0-3 éves gyermekek egészséges fejlődésének támogatását és az óvodára való felkészítésüket támogatja 3,5 milliárd forint ESZA, 1,25 milliárd forint ERFA forrás keretében.

Az EFOP Plusz-3. Tanodák területi alapú fejlesztése 5,2 milliárd forint keretösszegben a meglévő tanodai hálózatot kívánja bővíteni, kiemelten a gyermekek szempontjából hátrányos helyzetűnek számító településeken és településrészekben.

Az EFOP Plusz-3.3.4-24. Gyermekek esélynövelő szolgáltatásainak infrastrukturális fejlesztése 7,2 milliárd forint keretösszegű projekt a hazai költségvetésből finanszírozott Biztos Kezdet Gyerekházak és Tanodák infrastrukturális helyzetét javítja, támogatja.

Az EFOP Plusz-3. Együtt, Értünk, Értük-Járások a gyermekek esélyeiért tervezett keretösszege 13,5 milliárd forint, 2025 I. félévében fog megjelenni, célja a gyermekes családok szegénysége elleni összehangolt fellépés, a velük foglalkozó szakemberek támogatása.

Az EFOP-3. Kollégium Plusz Program tervezett keretösszege 3,06 milliárd forint, a várható megjelenés 2025 I. féléve. A program célja a hátrányos helyzetű 6-17 éves tanulók bentlakásának fejlesztése, az iskolai lemorzsolódás megelőzése, a gyermekek családban történő nevelésének megerősítése a meglévő kollégiumok bázisára építve.

Az EFOP-3. Roma szakkollégiumok támogatása 1,6 milliárd forintos keretösszeggel a roma fiatalok felsőoktatásba való belépésének támogatását, egyetemi sikerességét, diplomaszerezését, társadalmi, közösségi aktivitásuk növelését célozza.

Az EFOP-3. Roma lányok végzettség nélküli iskolaelhagyásának megelőzése 5,59 milliárd forintos keretösszeggel jövőre jelenik majd meg. A program célja a 10-17 éves roma lányok hátrányos munkaerőpiaci helyzetének, az ellátórendszerhez való korlátozott hozzáférésének javítása, a családon belüli kiszolgáltatottságának csökkentése

Sztojka Attila államtitkár úr hozzáteszi, hogy 2025-re az összesített esélyteremtési keret 150 milliárd Forint.

5. napirend: Beszámoló az EU Roma Network rendezvényéről

Előadó: Sörös Iván, Esélynövelő Oktatási és Képzési Programok Főosztálya, főosztályvezető, Belügyminisztérium

A 2007-ben a spanyol kormány (a spanyol ESZA irányító hatósága) és a Fundacion Secretariado Gitano (FSG) együttműködésével indított transznacionális hálózat célja, hogy az európai kohéziós politikai alapok, nevezetesen az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA +) és az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) felhasználásának javítása révén hozzájáruljon a roma közösség társadalmi befogadásának, esélyegyenlőségének és a megkülönböztetés elleni közdelemnek az előmozdításához.

Az EU Roma Hálózat évente két ülést tart a Nemzeti Roma Kapcsolattartó Pontok, az Irányító Hatóságok, az Európai Bizottság képviselői, valamint vendégelőadók részvételével.

A 2024 októberi ülésre Budapesten került sor. A találkozón különös figyelmet fordítottak annak elemzésére, hogy a partnerek tapasztalatai alapján hogyan lehet a területi megközelítéseket a romákra és más hátrányos helyzetű csoportokra is kiterjeszteni. Az ESZA + és az ERFA roma

egyenlőség és befogadás érdekében történő felhasználása szempontjából releváns egyéb kérdések is szóba kerültek, mint például szakpolitikai és pénzügyi fejlemények, a roma gyermekek bevonása a gyermekgarancia végrehajtásába, a szakpolitikai és pénzügyi keretek összehangolása, valamint a 2027 utáni kohéziós politika.

Az előadásokra és az országokban szerzett tapasztalatokra építve a partnerek véleményt cseréltek arról, hogy miként biztosítható, hogy a területi megközelítés a romákat is bevonja, és melyek a kritikus elemek ennek biztosításához.

Jakus László (Czinka Panna Kulturális Egyesület) azt kéri, hogy a 2026-ig kerüljön előkészítésre a 12. roma szakkollégium Északnyugat-Dunántúlon. Az Útravaló Ösztöndíj Program beszámolója kapcsán hallotta, hogy az Út a Szakmához Program keretösszegét jelentősen túlpályázták, ami szükségessé tenné a keretösszeg emelését.

Sztojka Attila államtitkár úr elmondja, hogy a szakkollégium kapcsán nyitott a javaslatra, de évekkal ezelőtt a felmérések nem igazolták új szakkollégium szükségességét. Az ösztöndíjprogram keretösszegét és ösztönző hatását, valamint az igénybe vehető ösztöndíjakat a szakterület felülvizsgálja és a következő munkacsoport ülésen tájékoztatja arról a résztvevőket. A gyűlölet bűncselekmény tárgyában elmondja, hogy az Ombudsmanhelyettes Asszony által említett növekvő számok mögött a tudatos állampolgári magatartás is meghúzódhat. A tiszavasvári gyermekek iskolába való eljutása tekintetében érdemi változás várható, a támogatási szerződés módosítása folyamatban van az önkormányzattal. A munkacsoportnak foglalkoznia kell majd az SNI-s gyerekek témájával. A fejlesztési programok tekintetében a kiemelt konstrukciók megjelentetésére helyezik a hangsúlyt, azokra 2025 I. félévében fog sor kerülni. Az EU Roma Network kapcsán Államtitkár Úr hangsúlyozta az ott is megjelenő kettős mércét. A soros uniós elnökség keretében elfogadott ajánlások 32 pontban foglalják össze a terület legfontosabb teendőit.

Egyéb kérdés észrevétel hiányában Államtitkár Úr megköszönte a részvételt és berekesztette az ülést.

Készítette: dr. Tollas Orsolya vezető-kormányfőtanácsos, Emberi Jogi Munkacsoport, Igazságügyi Minisztérium

Jóváhagyta: dr. Kovács Edit helyettes államtitkár, Belügyminisztérium